



## **СИЛАБУС** **НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ** **«ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ** **АГРАРНИХ ФОРМУВАНЬ»**

**Рівень вищої освіти:** Другий (магістерський)

**Спеціальність:** **С1 Економіка та міжнародні економічні відносини**

**Рік навчання:** **1-й, семестр 1-й**

**Кількість кредитів ECTS:** **4 кредити**

**Назва кафедри:** **Економіки та підприємницької діяльності**

**Мова викладання:** **українська**

**Лектор курсу**

**д.ф.е., доцент Томашук Інна Вікторівна**

**Контактна інформація  
лектора (e-mail)**

**Tomashuk.inna@ukr.net**

### **ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«Економічний потенціал аграрних формувань» є вибірковою компонентою ОПП.

Загальний обсяг дисципліни 120 год.: лекції - 24 год.; практичні заняття - 22 год., самостійна робота - 74 год.

Формат проведення: лекції, практичні заняття, семінарські заняття, консультації. Підсумковий контроль – залік.

Під час вивчення дисципліни можуть використовуватися знання, отримані з таких дисциплін: «Міжнародний агробізнес».

Основні положення навчальної дисципліни можуть застосовуватися під час вивчення таких дисциплін: «Економіка проектування».

### **Призначення навчальної дисципліни**

Освітня компонента «Економічний потенціал аграрних формувань» спрямована на формування у здобувачів уміння орієнтування в системі економічних явищ, здійснення аналізу та узагальнення вивченого матеріалу, уміння аналізувати сучасний стан економічної діяльності та оцінювати перспективи його розвитку, правильно застосовувати здобуті знання в практичній діяльності. Також надати економічну освіту в галузі підприємництва, торгівлі із широким доступом до працевлаштування і подальшого навчання. Формування та розвиток загальних і професійних компетентностей в галузі економіки та підприємництва, передбачаючи різні можливості зайнятості і кар'єри, що направлені на здобуття студентом економічних знань; подальшого професійного зростання.

### **Мета вивчення навчальної дисципліни**

Метою вивчення дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань і практичних навичок щодо оцінювання, формування, ефективного використання та розвитку економічного потенціалу аграрних формувань, визначення його складових, факторів впливу та резервів зростання в умовах ринкової економіки, цифрової трансформації, екологічних викликів і забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів аграрного бізнесу.

### **Завдання вивчення навчальної дисципліни**

Вивчення студентами дії економічних законів стосовно розвитку економіки, дослідження господарських процесів, що відбуваються у виробничо-комерційних системах підприємств, методів техніко-економічних обґрунтувань планових і проектних рішень, наукових основ і шляхів прискорення соціально-економічного розвитку підприємства, підвищення ефективності підприємства, капіталовкладень та нової техніки, шляхів підвищення ефективності використання трудових, матеріальних, природних, інформаційних і фінансових ресурсів. У студента формується здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен володіти інтегральною, загальними та фаховими компетентностями, зокрема:

#### *Інтегральна компетентність:*

Здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог.

#### *Загальні компетентності:*

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК5. Здатність працювати в команді.

#### *Фахові компетентності:*

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

#### *Програмні результати:*

РН 1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.

РН 2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

Вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти соціальні навички (soft skills): комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод проєктів), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проєктів, метод самопрезентації).

#### План вивчення навчальної дисципліни

| № з/п        | Назви теми                                                                                 | Форми організації навчання та кількість годин |                   | Самостійна робота, кількість годин |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|-------------------|------------------------------------|
|              |                                                                                            | лекційні заняття                              | практичні заняття |                                    |
| 1            | <b>Тема 1.</b> Сутнісна характеристика потенціалу підприємства                             | 2                                             | 1                 | 7                                  |
| 2            | <b>Тема 2.</b> Формування потенціалу підприємства.                                         | 2                                             | 2                 | 6                                  |
| 3            | <b>Тема 3.</b> Конкурентоспроможність потенціалу підприємства                              | 2                                             | 2                 | 6                                  |
| 4            | <b>Тема 4.</b> Теоретичні основи оцінювання потенціалу підприємства                        | 2                                             | 2                 | 6                                  |
| 5            | <b>Тема 5.</b> Методичні підходи до оцінювання потенціалу підприємства.                    | 2                                             | 2                 | 6                                  |
| 6            | <b>Тема 6.</b> Теорії підприємств і основи підприємництва.                                 | 2                                             | 2                 | 6                                  |
| 7            | <b>Тема 7.</b> Види підприємств, їх організаційно-правові форми                            | 2                                             | 1                 | 7                                  |
| 8            | <b>Тема 8.</b> Економічна результативність та ефективність діяльності аграрних підприємств | 2                                             | 2                 | 7                                  |
| 9            | <b>Тема 9.</b> Ресурсний потенціал підприємства та його ефективність                       | 2                                             | 2                 | 6                                  |
| 10           | <b>Тема 10.</b> Науково-технічний прогрес та інтенсифікація виробництва                    | 2                                             | 2                 | 6                                  |
| 11           | <b>Тема 11.</b> Інвестиційно-інноваційна діяльність підприємства                           | 2                                             | 2                 | 6                                  |
| 12           | <b>Тема 12.</b> Фінансові результати діяльності підприємства                               | 2                                             | 2                 | 7                                  |
| <b>Разом</b> |                                                                                            | <b>24</b>                                     | <b>22</b>         | <b>74</b>                          |

#### Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота студента організовується шляхом видачі індивідуального переліку питань і практичних завдань з кожної теми, які не виносяться на аудиторне опрацювання та виконання індивідуального творчого завдання (гугл-презентації тощо).

Самостійна робота здобувача є одним із способів активного, цілеспрямованого набуття нових для нього знань та умінь. Вона є основою його підготовки як фахівця, забезпечує набуття ним прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи, здатність вирішувати наукові та практичні завдання.

Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця. Навчальний

матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочою програмою навчальної дисципліни для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, виноситься на поточний і підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять. Організація самостійної роботи здобувачів передбачає: планування обсягу, змісту, завдань, форм і методів контролю самостійної роботи, розробку навчально-методичного забезпечення; виконання здобувачем запланованої самостійної роботи; контроль та оцінювання результатів, їх систематизацію, оцінювання ефективності виконання здобувачем самостійної роботи.

Індивідуальні завдання здобувач виконує самостійно під керівництвом викладача згідно з індивідуальним навчальним планом.

У випадку реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача заняття можуть проводитись за індивідуальним графіком.

Під час роботи над індивідуальними завданнями, розв'язуванням задач не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними.

Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає виконання індивідуальних завдань.

#### Види самостійної роботи

| №            | Вид самостійної роботи                                                                                                                                                                                                        | Години<br>(денна/заочна) | Терміни<br>виконання<br>денна/заочна)                   | Форма та<br>метод<br>контролю                                                 |
|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|---------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|
| 1            | Підготовка самостійних питань з тематики дисципліни                                                                                                                                                                           | 36/48                    | щотижнево/під час заліково-екзаменаційної сесії         | Усне та письмове опитування                                                   |
| 2            | Підготовка до лекційних та практичних занять                                                                                                                                                                                  | 12/20                    | щотижнево/під час заліково-екзаменаційної сесії         | Усне та письмове опитування                                                   |
| 3            | Індивідуальні творчі завдання (виконання гугл-презентації, презентації за заданою проблемною тематикою, вирішення ситуаційних задач, вирішення задач, написати тези, статтю, есе, кейс; підготувати ребус, кросворд за темою) | 16/20                    | 4 рази на семестр/під час заліково-екзаменаційної сесії | Спостереження за виконанням, обговорення, виступ з презентацією, усний захист |
| 4            | Підготовка до контрольних робіт та тестування                                                                                                                                                                                 | 10/24                    | 2 рази на семестр/під час заліково-екзаменаційної сесії | Тестування у системі СОКРАТ, Moodle                                           |
| <b>Разом</b> |                                                                                                                                                                                                                               | <b>74/112</b>            |                                                         |                                                                               |

## Список основної та додаткової літератури

### Основна

1. Андрійчук В. Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу : підручник. Київ : КНЕУ, 2013. 779 с.
2. Березін О. В., Плотник О. Д. Економічний потенціал аграрних підприємств: механізми формування та розвитку : монографія. Полтава : Інтер Графіка, 2012. 221 с.
3. Россоха В. В. Формування і розвиток виробничого потенціалу аграрних підприємств : монографія. Київ : ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2009. 444 с.
4. Федонін О. С., Репіна І. М., Олексюк О. І. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2009. 316 с.
5. Петрига О. М., Яворська Т. І., Прус Ю. О. Економіка аграрного підприємства : навч. посіб. Мелітополь : Люкс, 2016. 498 с.
6. Barkley A., Barkley P. W. Principles of Agricultural Economics. 5th ed. Routledge, 2025.

### Додаткова

1. Бурдяк М.І., Томашук І.В. Стратегічні пріоритети впровадження цифрових технологій на аграрних підприємствах. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2026. № 1(105). Т. 1. С. 42-54. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2026-1>. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/17687537053322.pdf>
2. Томашук І.В., Болтовська Л.Л., Захарова Т.В., Коваль О.В. Модернізаційні та інноваційні зміни в аграрній сфері як основа довготривалого економічного зростання. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2026. № 1 (75). С. 101-121. DOI: 10.37128/2411-4413-2026-1-8
3. Tomashuk I.V., Tomashuk I.O. Enterprise development strategy: innovation and internal flexibility. *Colloquium-journal*. 2021. № 3 (90). Vol. 4. P. 51-66.
4. Tomashuk I.V., Tomashuk Iv.O. Evaluation of efficiency of using resource potential of rural areas: methodological approach. *Global trends and prospects of socio-economic development of Ukraine. Scientific monograph*. Riga, Latvia: Baltija Publishing. 2022. P. 319-348.
5. Tomashuk I.V. Functional content of reforming local authorities in the direction of increasing the efficiency of using the resource potential of rural areas. *Economic and legal principles of economic growth in the post-crisis period: collective monograph*. / Pasichnyk Yu., Lyashenko V., Radchenko O., Sukach O. [Ed. by Doctor of Economics Sciences, Prof. Yu. Pasichnyk ]. Shioda GmbH, Steyr, Austria 2021. 290 p. [Економіко-правові засади економічного зростання у посткризовий період]. Колект. монографія. Австрія. 2021. С. 134-147.
6. Томашук І.В., Хаєцька О.П. Вплив аграрного сектору економіки на сталий розвиток сільських територій. *Економіка та суспільство*. 2022. № 40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-1>

7. Томашук І.В. Вплив агропромислової інтеграції на підвищення ефективності виробництва та переробки сільськогосподарської продукції. *Управління змінами та інновації*. 2023. № 5. С. 33-43. DOI: <https://doi.org/10.32782/CMI/20232-5-6>

8. Tomashuk I., Baldynyuk V. Eco-innovation as a basis for sustainable development. *Three Seas Economic Journal*. 2023. Vol. 4. № 1. P. 71-87. DOI: <https://doi.org/10.30525/2661-5150/2023-1-9>

9. Tomashuk I. Competitiveness of agricultural enterprises in market conditions and ways of its increase. *Green, Blue & Digital Economy Journal*. 2023. № 1. Vol. 4, P. 64-81. DOI: <https://doi.org/10.30525/2661-5169/2023-1-7>

#### Електронні ресурси

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>

2. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua>

3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://stat.gov.ua/uk>

5. Офіційний сайт Державної служби статистики України у Вінницькій області. URL: <https://stat.gov.ua/uk>

6. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua>

7. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua>

9. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>

10. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua>

11. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. URL: <https://me.gov.ua>

## СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ ДО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У кінці семестру, здобувач вищої освіти може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру, до 10% за показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності і до 30% підсумкової оцінки – за результатами підсумкового контролю.

### Розподіл балів за видами навчальної діяльності

|             | Вид навчальної діяльності                                                                                                                                                                              | Бали       |            |
|-------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|------------|
|             |                                                                                                                                                                                                        | денна      | заочна     |
| Атестація 1 |                                                                                                                                                                                                        |            |            |
| 1           | Участь у дискусіях на лекційних заняттях                                                                                                                                                               | 6          | 6          |
| 2           | Участь у роботі на практичних заняттях                                                                                                                                                                 | 5          | 6          |
| 3           | Виконання контрольних робіт, тестування                                                                                                                                                                | 10         | 10         |
| 4           | Індивідуальні та групові творчі завдання (вирішення і письмове оформлення завдань, схем, діаграм, інших робіт графічного характеру; презентації за заданою проблемною тематикою, дослідницькі проєкти) | 9          | 13         |
|             | <b>Всього за атестацію 1</b>                                                                                                                                                                           | <b>30</b>  | <b>35</b>  |
| Атестація 2 |                                                                                                                                                                                                        |            |            |
| 5           | Участь у дискусіях на лекційних заняттях                                                                                                                                                               | 6          | 6          |
| 6           | Участь у роботі на практичних заняттях                                                                                                                                                                 | 6          | 6          |
| 7           | Виконання контрольних робіт, тестування                                                                                                                                                                | 10         | 10         |
| 8           | Індивідуальні та групові творчі завдання (вирішення і письмове оформлення завдань, схем, діаграм, інших робіт графічного характеру; презентації за заданою проблемною тематикою, дослідницькі проєкти) | 8          | 13         |
|             | <b>Всього за атестацію 2</b>                                                                                                                                                                           | <b>30</b>  | <b>35</b>  |
|             | Показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності                                                                                                               | <b>10</b>  | -          |
|             | <b>Підсумкове тестування</b>                                                                                                                                                                           | <b>30</b>  | <b>30</b>  |
|             | <b>Разом</b>                                                                                                                                                                                           | <b>100</b> | <b>100</b> |

Переведення балів внутрішньої 100-ї бальної шкали в національну здійснюється в наступному порядку.

### Відповідність шкал оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

| Сума балів за всі види навчальної діяльності | Оцінка ECTS | Оцінка за національною шкалою для заліку                   |
|----------------------------------------------|-------------|------------------------------------------------------------|
| 90 – 100                                     | A           | зараховано                                                 |
| 82-89                                        | B           | зараховано                                                 |
| 75-81                                        | C           |                                                            |
| 66-74                                        | D           |                                                            |
| 60-65                                        | E           | зараховано                                                 |
| 35-59                                        | FX          | незараховано з можливістю повторного складання             |
| 0-34                                         | F           | незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни |

Якщо здобувач упродовж семестру за підсумками контрольних заходів набрав менше 35 балів, то він не допускається до заліку. Крім того, обов'язковим при мінімальній кількості балів за підсумками контрольних заходів є виконання індивідуальної творчої роботи (презентації).

Програма навчальної дисципліни передбачає перезарахування кредитів освітніх компонентів, отриманих студентами, які навчались за програмою академічної мобільності, неформальної та інформальної освіти за наявності відповідних підтверджуючих документів.

Основні вимоги до контролю знань здобувачів вищої освіти наведені у Положенні «Про порядок оцінювання знань здобувачів вищої освіти у Вінницькому національному аграрному університеті».